

CO2 Wijzer Fryslân

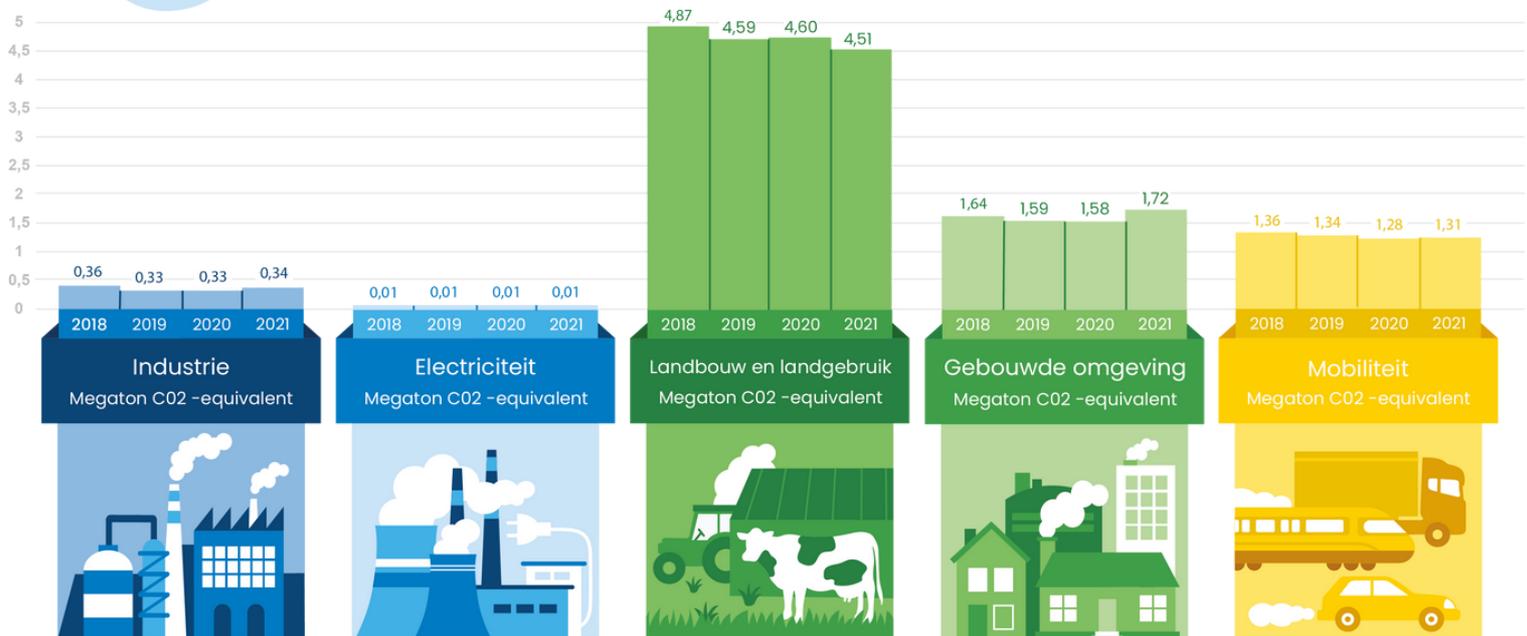
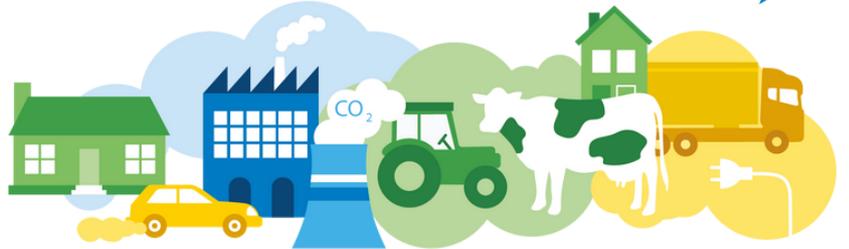
Uitstoot broeikasgassen Fryslân

naar sectoren Klimaatakkoord

CO2-uitstoot per sector

Uitstoot in megaton CO2-equivalent per jaar.
Periode 2018-2021

Grootste CO2-uitstoters*

Uitstoot in ton per jaar. Cijfers 2022

Verskil ten opzichte van 2021 in procenten

Friesland Campina Leeuwarden	59112	-16,67%	✓
Sonac Burgum	18557	-37,12%	✓
Friesland Campina Workum	26471	-3,90%	✓
Kaas- en weipoederfabriek A-ware en Fonterra	25547	2,13%	↗
Jacobs Douwe Egberts NL	13309	-4,79%	✓
Huhtamaki Nederland	13925	-6,74%	✓
Frisia Zout	975	-88,36%	✓
Asfaltproductie Kootstertille	2991	8,25%	↗
ENGIE Centrale Bergum	4899	102,81%	↗
Nederlandse Gasunie CS Oldeboorn			✓

* Bedrijven gevestigd in Fryslân die onder het Europees emissiehandelssysteem (EU ETS) vallen.

CO2 Wijzer Fryslân: Inzicht in Friese uitstoot voor effectievere klimaataanpak

Het Nederlands klimaatbeleid streeft ernaar om tegen 2050 geen uitstoot van broeikasgassen meer te hebben in Nederland. Dit komt neer op een reductie van ongeveer 55% in 2030 ten opzichte van het niveau van 1990. Het is van belang om te weten waar we staan. Wat moet er worden gedaan en waar moet de Friese focus liggen? Om een duidelijk beeld te geven van de CO2-uitstoot brengt de Friese Milieu Federatie (FMF) jaarlijks de CO2 Wijzer Fryslân uit. Deze wijzer is gebaseerd op de CO2 cijfers van het RIVM over het jaar 2021 en categoriseert de Friese uitstoot naar sectoren zoals opgenomen in het Nationaal Klimaatakkoord. Fryslân is een agrarische provincie, daardoor is het geen verrassing dat de meeste emissies uit de landbouwsector komen. Volgens de wijzer is de sector Landbouw en landgebruik verantwoordelijk voor maar liefst 57% van alle uitstoot in Fryslân. De uitstoot is aanzienlijk en er is nog geen duidelijke daling zichtbaar. De sector Industrie laat een daling en stabiliteit zien in de uitstoot.

Een instrument voor inzicht

De CO2 Wijzer Fryslân is een instrument om de Friese uitstoot door de jaren heen te volgen. Originele gegevens van het RIVM (www.emissieregistratie.nl) vormen de basis, ingedeeld naar de sectoren in het Klimaatakkoord. Om te voldoen aan de richtlijnen van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) van de Verenigde Naties, zijn de emissies door landgebruik aan de data toegevoegd. Hiervoor is gebruik gemaakt van een wetenschappelijke publicatie (Lof et al., 2017). Van alle broeikasgassen zijn zowel koolstofdioxide, methaan als lachgas meegenomen. De cijfers zijn, net als in het Klimaatakkoord, in koolstofdioxide equivalenten. De FMF gebruikt deze wijzer om de uitstoot in de provincie te monitoren en de discussie te voeden over effectieve benaderingen om de klimaatdoelen te halen.

Fryslân is een agrarische provincie, daardoor is het geen verrassing dat de meeste emissies uit de landbouwsector komen.

Uitstoot per sector

Industrie

De industrie- en energiesector heeft een beperkte rol in Fryslân, deze sector is verantwoordelijk voor 4% van de Friese uitstoot en vertoont over het algemeen een daling of stabiliteit. Fryslân Campina Leeuwarden staat binnen deze sector bovenaan voor wat betreft de CO2-uitstoot en is in de periode van 2015 tot 2019 meer dan 10% extra broeikasgas gaan uitstoten. Opvallend daaraan is dat in de

jaren 2020 en 2021 Fryslân Campina Leeuwarden gemiddeld zo'n 15% minder dan de jaren ervoor heeft uitgestoten, in 2022 weer op het niveau is gekomen van daarvoor. Na Fryslân Campina Leeuwarden is Sonac Burgum de grootste uitstoter van onze provincie. Sonac verwerkt eiwitten, vetten, mineralen en andere natuurlijke ingrediënten uit dierlijke bijproducten. De uitstoot was in 2019 bijna verdubbeld ten opzichte van 2015. Niettemin heeft het bedrijf de CO2-uitstoot met meer dan een derde teruggebracht. Opmerkelijk is de inspanning van sommige bedrijven, zoals Frisia Zout, dat zijn CO2-uitstoot met 90% heeft verminderd door gebruik te maken van restwarmte.

Elektriciteit

De CO2-uitstoot van de sector Elektriciteit is laag, minder dan 0,1 megaton. Dat is net iets meer dan één procent van alle CO2-uitstoot in Fryslân. Dit komt doordat er in onze provincie bijna geen elektriciteit wordt geproduceerd door het verbranden van fossiele brandstoffen.

Landbouw en landgebruik

De grootste uitstoot in Fryslân bevindt zich nog altijd in de sector Landbouw en landgebruik. Deze sector is verantwoordelijk voor 57% van alle uitstoot in onze provincie. Vooral de veehouderij en veenweiden hebben hier een grote rol in. Ondanks de omvang van de uitstoot, is er onderliggend een lichte daling te zien. Wij als FMF werken daarom aan verschillende projecten binnen deze sector om de CO2-uitstoot te reduceren. Dit doen we met projecten 'Valuta voor Veen'. In deze projecten staat het verhogen van het waterpeil in het veenweidegebied centraal om zo de uitstoot van CO2 uit de bodem te verminderen. Dit draagt bij aan het verdienvermogen van de grondeigenaar. Verder werken we nog aan 'Agroforestry voor Klimaatpositieve zuivel en biodiversiteit', en 'Blijvend Grasland'. Met deze projecten onderzoeken en bieden we de mogelijkheid om CO2 vast te leggen in biomassa en de bodem.

Gebouwde omgeving

Uit de Wijzer van dit jaar blijkt dat we 0,1 megaton meer zijn gaan uitstoten in 2021. De cijfers van de voorgaande jaren geven aan dat de CO₂-uitstoot voor verwarming van woningen is toegenomen en dat mede daardoor de uitstoot is verhoogd. Met de afgelopen energiecrisis in het achterhoofd is het redelijk om aan te nemen dat het energieverbruik in 2022 lager uitvalt dan in 2021. Toch maken we te weinig tot geen progressie om de CO₂-uitstoot te verlagen in deze sector. Vanuit de FMF richten we ons op het inspireren van gedragsverandering bij consumenten, waarbij we streven naar consuminderen. We bevorderen de deeleconomie en moedigen aan tot het delen van goederen en diensten. Daarnaast stimuleren we een reparatie-economie, waarin hergebruik en reparatie centraal staan. Samen bouwen we aan een duurzame samenleving en verminderen we onze ecologische voetafdruk.

Mobiliteit

Sinds 1990 is de uitstoot in deze sector iets verhoogd, met 0,1 megaton CO₂. Dit is opmerkelijk, aangezien we wel te maken hebben met een toename van hybride en geëlektrificeerde vervoersmiddelen. Denk hierbij ook aan de elektrische deelscooters. In achterliggende cijfers is te zien dat de uitstoot door personenwagens en scooters lichtelijk is gestegen, gelijk is gebleven en in sommige gevallen verhoogd, maar dat de uitstoot in zware (vracht)voertuigen en de binnenvaart sterk is gestegen.

De CO₂ Wijzer helpt bij het bepalen van de focus als het gaat om de uitstoot van emissies. Landbouw en landgebruik springt eruit qua uitstoot, tegelijkertijd zijn er daar ook volop kansen om te komen tot een reductie.

- Hans van der Werf, directeur FMF

Wat is een megaton CO₂?

In de literatuur wordt er vaak gesproken over kilogrammen, tonnen of zelfs soms megatonnen CO₂ (equivalenten). Dit zijn meeteenheden die gelijk staan aan de CO₂-uitstoot van een bepaalde activiteit. Soms zijn die activiteiten één op één te meten, zoals bij de CO₂-uitstoot bij de verbranding van benzine, maar bij andere gevallen komt hier nog een berekening aan te pas, bijvoorbeeld als het gaat om de uitstoot van methaan binnen de veehouderij. Om een beeld te geven wat de uitstoot van 1 megaton CO₂ inhoudt, hebben we een aantal cijfers op een rij gezet. De uitstoot van 1 megaton CO₂ staat gelijk aan:

- 4.500.000 km autorijden op benzine;
- 5.000.000 km vliegen met het vliegtuig, ofwel 125 rondjes rond de aarde;
- Bijna een maand lang dagelijks 10 minuten warm douchen voor alle inwoners van Fryslân;
- Productie van 10 megaton broccoli.

Wat kun jij doen?

Hoewel er stappen worden gemaakt in alle sectoren om de CO₂-uitstoot terug te brengen, blijft het een grote opgave. Regelgeving, verzwaring van het net, de woningbouwopgave; het zijn allemaal voorbeelden hoe uitdagingen van de toekomst nóg complexer worden terwijl onze energiebehoefte juist groter wordt. In de categorie gebouwde omgeving is de uitstoot ook toegenomen t.o.v. 1990 met maar liefst 0,2 megaton. Toch zijn er manieren waarop je als consument het energieverbruik kunt beperken.

Je zou als consument kunnen denken aan:

- Minder of zuiniger autogebruik: vaker het OV gebruiken of carpoolen. Bussen rijden tegenwoordig vaker op waterstof. De uitstoot van CO₂ bij personenauto's is in de provincie Fryslân met een kwart verminderd ten opzichte van 1990, maar er is nog ruimte voor verbetering;
- Huisisolatie, LED-verlichting en het gebruik van zonnepanelen of windenergie zijn allemaal manieren om je energieverbruik te beperken. Isoleren blijkt vaak een (financieel technisch) eenvoudige manier om energieverbruik terug te dringen;
- Minder vlees eten is beter voor het milieu, omdat plantaardig voedsel minder belastend is voor het milieu dan vlees. De productie van met name rundvlees is voor het overgrote gedeelte verantwoordelijk voor de CO₂-uitstoot in de landbouw in Fryslân;
- Recyclen is een goede manier om afval te verminderen en zuinig om te gaan met grondstoffen;
- Je kunt je consumptie verminderen door bijvoorbeeld zoveel mogelijk spullen en kleding tweedehands te kopen i.p.v. nieuw. Let hierbij ook op waar je de spullen of kleding aanschaft. Online platforms voor tweedehandsproducten vergroot het aanbod aan producten, maar zorgt tijdens het vervoer ook weer voor CO₂-uitstoot;
- Lokaal voedsel kopen is beter voor de lokale economie én het milieu. Zo verminder je het aantal voedselkilometers en daarmee de uitstoot van CO₂ voor jouw maaltijd;
- Je kunt je CO₂-uitstoot verminderen door minder te vliegen en vaker de trein te nemen. Dit wordt binnen Europa steeds gemakkelijker.

Tot slot

Wij als FMF vinden dat de reductie van CO₂-uitstoot in Fryslân van 2021 tegenvalt. Hoewel er bedrijven in Fryslân zijn die mooie stappen maken in het verminderen van het uitstoten van emissies, blijven er grote opgaven liggen, bijvoorbeeld in de landbouwsector. Internationale afspraken over het terugdringen van de CO₂-uitstoot en de transitie naar duurzame vormen van energie worden hierdoor nog urgenter. Ook geopolitieke ontwikkelingen, zoals de oorlog in Oekraïne, met de daaraan gekoppelde stijgende gasprijzen en energiearmoede tot gevolg, maakt de transitie naar duurzame energie nog noodzakelijker. Ook zien we al een tijd dat het klimaat op aarde veranderd en dat dit veel overlast en problemen met zich meebrengt. Kortom, het is nú tijd voor actie!

Wil je uitgebreidere informatie over de CO₂ Wijzer? Scan dan de code!

